

La reivindicació de les faves amb menta

CALDRIA FER SAMARRETES REIVINDICATIVES amb la inscripció *Remember Eugenides*. Per què? Perquè mentre vostè, dilecte lector, llegeix aquestes línies, vint-i-quatre aprenents d'escriptor, en algun lloc de l'Univers, estan assegurant rotundament que la novel·la ha mort. Que ara cal experimentar i explorar els límits del gènere. Malparlen de l'omnisciència. De les trames gruixudes, plenes de subtrames acollidores, poblades per personatges rodons que acabem coneixent com un veí o un amic. Segons opinen molts, això està superat, ja no cal. I, mira, ja està bé que experimentin els que en saben amb els límits elàstics d'un gènere tan proteic; el problema ve dels que se n'aprofiten. Avui, en un pim-pam, barregem elements assagístics descarregats de la Wikipedia amb notes disperses de la mena és agost i fa calor, dins d'una única trama anèmica, amb un personatge que narra en primera persona (no, no disposem d'oïda lèxica de sèrie, en aquestes versions) i que encadena obvietats a un ritme frenètic; i ja ho tenim. A la indústria editorial, que publica ràpid i molt (i que vol que llegim ràpid i molt perquè consumim ràpid i molt), li sembla collonut. A més, ho defensa utilitzant els grans Vila-Matas o Sebald, argumentant sobre la primacia de l'autoficció i la barreja dels gèneres. Tot molt *after pop*. Doncs bé, poseu-vos la samarreta i digueu amb mi: botifarra! ¿Oi que si, sent jo conscient que mai assoliré l'excel·lència culinària de ma mare, proclamés que les faves amb menta han mort, i que la cuina actual són només amanides i entrepans, em diríeu que estic boig? Que sóc un aprofitat; que també és casualitat que les comptades cosetes que les meves limitacions em deixen fer coincideixin amb el que proclamo que és la nova cuina? Quina pretensió; quina barra, diríeu. Doncs així estem a hores d'ara. Què, ens posem la samarreta i us explico per què?

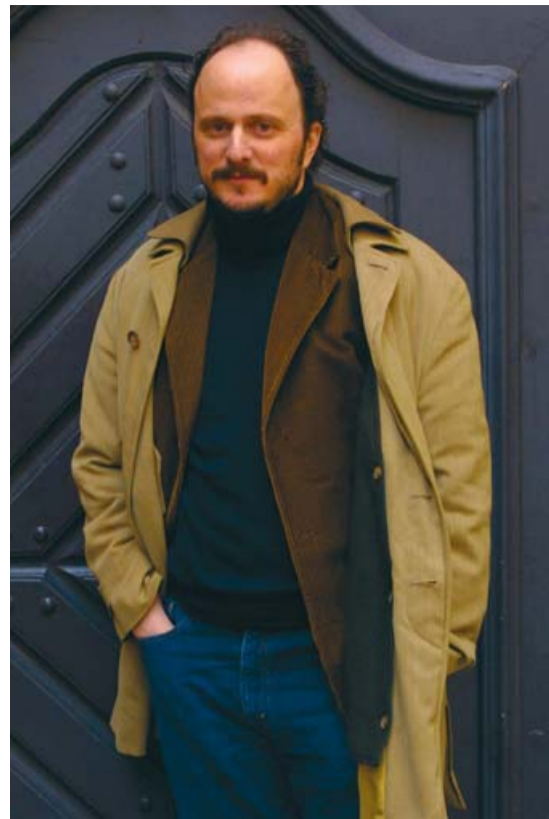
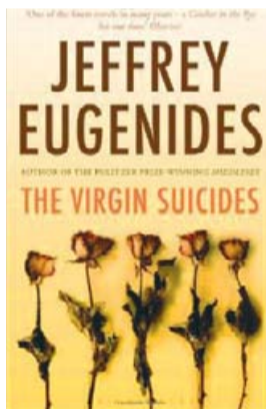
Suposo que per a aquests imitadors de l'escriptura exploratòria i fragmentada, les novel·lotes de gent com Jonathan Franzen, Colm Tóibín, David Foster Wallace o (ja hi arribem) Jeffrey Eugenides són *demodés*. Potser el que més caracteritza la prosa d'Eugenides (Detroit, 1960) és l'esforç sostingut de generar una veu narrativa que no volem que deixi mai de parlar, que és capaç de desplegar tot un univers i que entrellaça en la història les palpitations del temps i ho fa a través d'indicis indumentaris, lingüístics, musicals o culturals. Això és Eugenides, un senyor que només ha fet tres novel·les en trenta anys, però, marededéu, quines novel·les! Ja ha guanyat el Pulitzer i molts crítics el consideren candidat al Nobel. Treballa i viu com a professor a Princeton (Nova Jersey), i cal definir-lo com un esforçat treballador dels recursos compositius i estilístics, un descendent directe de l'obsessiu Flaubert de *le mot juste*.

“No sabia què volia fer. Un dia vaig dirigir un curt i vaig sentir que aquesta feina combinava tots els meus interessos. Però no va ser fins que vaig llegir ‘Les verges suïcides’ que vaig decidir que volia fer una pel·lícula”

SOFIA COPPOLA

per David Vidal

SEAN GALLUP/GETTY IMAGES

Jeffrey Eugenides

Així, a la primera i exitosa *Les verges suïcides* (1992), duta al cinema per Sofia Coppola el 1998, Eugenides va insistir en la veu narradora i en el punt de vista del relat: un narrador intern en primera persona, però en plural. Aquesta veu coral que ens explica els fets és la dels nanos que als anys 70, en un barri de Detroit, eren veïns de les protagonistes, i que estaven fascinats per la bellesa mòrbida i per la tràgica existència de les cinc noies, totes entre els 13 i els 18 anys; aquestes són les verges suïcides del títol, les cinc germanes Lisbon. I els nanos que ens ho expliquen recorden des del primer intent de suïcidi de la petita fins al pacte final del suïcidi col·lectiu de les cinc germanes. *Les verges suïcides* té molt de *bildungsroman*, i va funcionar com una mena de versió femenina d'*El vigilant en el camp de sègol* per a tota una generació. Com el llibre de Salinger, està ple de motius que es claven a la memòria, com les mosquetes que viuen poques hores i els cadàvers de les quals s'acumulen al paviment.

Van passar els anys. I quan ja molts parlaven d'Eugenides com d'un autor *one-hit wonder*, va publicar *Middlesex* (2001), un llibre en què destaca, sobretot, el treball de caracterització i construcció dels personatges, que són rodons, paradoxals i evolutius. El llibre va ser de nou un *bestseller*, i va guanyar el Pulitzer. La novel·la explica amb proximitat la història d'una saga, però enfoca en un personatge intersexual, anomenat Cal quan és home i Callie quan és dona.

La tercera i per ara última novel·la d'Eugenides és *La trama nupcial* (2011), un esplèndid relat escrit amb mà de mestre però amb els recorreguts d'una novel·la de debut, que és el que sembla, perquè Eugenides hi aboca molt de la seva pròpia experiència com a estudiant al campus de Brown o dels seus viatges espirituals a l'Índia. Una novel·la que explora un triangle amorós entre la protagonista principal, Madeleine, i dos nois, en l'estil propi dels drames amorosos de Jane Austen. El mateix Jeffrey Eugenides explica que després de treballar molt en una trama que no funcionava, va llençar-ho gairebé tot i va conservar només el personatge de Madeleine. I va provar què passaria si col·loquéssim en una novel·la contemporània un dilema típic de les novel·les romàntiques victorienes.

“Escriure és una professió –explica–. Has de practicar cada dia, com si aprenguessis a tocar un instrument. L'escriptura ve a diferents velocitats, i en diferents moments de la vida, i has d'estar preparat”. Eugenides és realisme clàssic decantat per la praxi de vint generacions d'escriptors. Als seus textos, i des de la primera plana, les paraules hi sonen bé, les frases s'entrellacen àgils, els paràgrafs tenen la dimensió perfecta d'un petit obsequi. “Personatges, trama i veu són les tres peces principals de la novel·la –ha escrit–, les has de comprendre i dominar abans que puguis fer de debò una novel·la”. O faves amb menta. *Remember Eugenides*. ■